

گزارش حسابرسی مستقل و بازرسی قانونی
به مجمع عمومی عادی صاحبان سهام
شرکت سرمایه‌گذاری صندوق بازنشستگی کشوری (سهامی عام)

گزارش نسبت به صورت‌های مالی

مقدمه

۱ - صورت‌های مالی تلفیقی گروه و شرکت سرمایه‌گذاری صندوق بازنشستگی کشوری (سهامی عام) شامل صورت‌های وضعیت‌های مالی به تاریخ ۲۹ اسفندماه ۱۳۹۸ و صورت‌های سود و زیان، تغییرات در حقوق مالکانه و جریان‌های نقدی تلفیقی و همچنین صورت سود و زیان جامع تلفیقی گروه برای سال مالی منتهی به تاریخ مزبور و یادداشت‌های توضیحی ۱ تا ۴۶ توسط این سازمان، حسابرسی شده است.

مسئولیت هیئت‌مدیره در قبال صورت‌های مالی

۲ - مسئولیت تهیه صورت‌های مالی یاد شده طبق استانداردهای حسابداری، با هیئت‌مدیره شرکت است. این مسئولیت شامل طراحی، اعمال و حفظ کنترل‌های داخلی مربوط به تهیه صورت‌های مالی است به گونه‌ای که این صورت‌ها، عاری از تحریف با اهمیت ناشی از تقلب یا اشتباه باشد.

مسئولیت حسابرسی و بازرسی قانونی

۳ - مسئولیت این سازمان، اظهار نظر نسبت به صورت‌های مالی یاد شده بر اساس حسابرسی انجام شده طبق استانداردهای حسابرسی است. استانداردهای مزبور ایجاب می‌کند این سازمان الزامات آیین رفتار حرفه‌ای را رعایت و حسابرسی را به گونه‌ای برنامه‌ریزی و اجرا کند که از نبود تحریف با اهمیت در صورت‌های مالی، اطمینان معقول کسب شود. حسابرسی شامل اجرای روش‌هایی برای کسب شواهد حسابرسی درباره مبالغ و دیگر اطلاعات افشا شده در صورت‌های مالی است. انتخاب روش‌های حسابرسی، به قضاوت حسابرس، از جمله ارزیابی خطرهای تحریف با اهمیت ناشی از تقلب یا اشتباه در صورت‌های مالی، بستگی دارد. برای ارزیابی این خطرها، کنترل‌های داخلی مربوط به تهیه و ارائه صورت‌های مالی به منظور طراحی روش‌های حسابرسی مناسب شرایط موجود، و نه به قصد اظهار نظر نسبت به اثر بخشی کنترل‌های داخلی واحد تجاری، بررسی می‌شود. حسابرسی همچنین شامل ارزیابی مناسب

گزارش حسابرسی مستقل و بازرسی قانونی (ادامه)

شرکت سرمایه گذاری صندوق بازنشستگی کشوری (سهامی عام)

بودن رویه‌های حسابداری استفاده شده و معقول بودن برآوردهای حسابداری انجام شده توسط هیئت مدیره و نیز ارزیابی کلیت ارائه صورت‌های مالی است. این سازمان اعتقاد دارد که شواهد حسابرسی کسب شده، برای اظهارنظر مشروط نسبت به صورت‌های مالی کافی و مناسب است. همچنین این سازمان مسئولیت دارد ضمن ایفای وظایف بازرسی قانونی، موارد لازم و نیز موارد عدم رعایت الزامات قانونی مقرر در اصلاحیه قانون تجارت و مفاد اساسنامه شرکت را به مجمع عمومی عادی صاحبان سهام گزارش کند.

مبانی اظهارنظر مشروط

۴ - به شرح یادداشتهای توضیحی ۱-۳-۲۲ و ۶-۲۲، مبلغ ۳٫۶۵۱ میلیارد ریال (معادل ۲۰۷٫۵۹۰٫۱۰۶ دلار) طلب شرکت فرعی پارس سبا هنگ کنگ از شرکت پیمود (کارگزار مالی فروش محصولات صادراتی، وصول مطالبات ارزی و پرداخت های ارزی خریدهای خارجی شرکت های وابسته گروه) مربوط به قبل از سال ۱۳۹۳ می باشد که علیرغم اقدامات حقوقی انجام شده توسط صندوق بازنشستگی کشوری (سهامدار اصلی) بدلیل عدم کفایت وثایق و تضامین اخذ شده از شرکت پیمود تاکنون وصول نشده است. همچنین مطالبات شرکت های فرعی به شرح یادداشت توضیحی ۳-۲۲، شامل مبلغ ۱٫۱۸۲ میلیارد ریال اقلام راکد و سنواتی (عمدتاً طلب شرکت پارس سبا هنگ کنگ به مبلغ ۹۵۳ میلیارد ریال از شرکتهای خارجی و شرکت پیش ساخته صبا آرمه بتن از یکی از اعضا هیئت مدیره اسبق به مبلغ ۳۵ میلیارد ریال) می باشد که علیرغم پیگیری های حقوقی برای بخشی از آنها، تاکنون وصول نگردیده و از این بابت صرفاً مبلغ ۵۸ میلیارد ریال زیان کاهش ارزش در حسابها منظور شده است. با توجه به موارد فوق احتساب زیان کاهش ارزش از بابت مطالبات فوق ضروری است، اما تعیین مبلغ دقیق آن در حال حاضر برای این سازمان مقدور نمی باشد.

۵ - به شرح یادداشت توضیحی ۲-۱-۱-۱۴، طبق قرارداد اولیه با شرکت ایریتک، پیمانکار عملیات ساخت و نصب پروژه کارخانه احیای مستقیم در شرکت فرعی صبا فولاد خلیج فارس، مقرر بوده کارخانه مزبور در تاریخ اول اردیبهشت ۱۳۹۲ تکمیل شود لیکن این امر محقق نشده و کارخانه یاد شده با وضعیت ۹۴/۵ درصد تکمیل در تاریخ ۱۳۹۷/۳/۱۲ به شرکت تحویل شده و پیمانکار

مزبور متعهد به انجام به موقع کارهای باقیمانده گردیده است. تاخیرات مزبور منجر به اختلاف حسابهای فی مابین و طرح ادعاهایی توسط طرفین علیه یکدیگر گردیده که تا تاریخ این گزارش آثار مالی آنها مشخص نشده و صورت تطبیق حسابهای فی مابین نیز تهیه نگردیده و پاسخ تأییدیه درخواستی نیز دریافت نشده است. همچنین نسبت به شناسایی بخشی از داراییهای ثابت، در سرفصل مزبور اقدام نشده و مبلغ ۳۳۰ میلیارد ریال پرداختی از این بابت به شرح یادداشت توضیحی ۳-۲۲، تحت سرفصل دریافتیهای تجاری و سایر دریافتنیها (مطالبات از ایریتک) انعکاس یافته است. با توجه به مطالب یاد شده، تعدیلاتی از بابت موارد فوق ضروری است که تعیین میزان قطعی آن بدلیل عدم دستیابی به اطلاعات مورد نیاز برای این سازمان میسر نگردیده است.

۶ - اطلاعات مالی شرکت فرعی صنایع پتروشیمی مسجد سلیمان (سهامی خاص) که با اطلاعات مالی سایر شرکتهای گروه تلفیق شده و مبلغ ۶۸۲۰۸ میلیارد ریال از داراییها و مبلغ ۶۴۸۶۶ میلیارد ریال از بدهیهای گروه را شامل می شود، طبق صورتهای مالی حسابرسی نشده شرکت مزبور می باشد. با توجه به اهمیت مبالغ صورتهای مالی شرکت یاد شده و وجود مواردی از قبیل عدم تهیه صورتهای مالی تلفیقی توسط شرکت مزبور علیرغم وجود ۳ شرکت فرعی و وجود شواهدی مبنی بر واگذاری ساختمان دفتر مرکزی سابق به غیر و عدم انعکاس آن در حسابهای شرکت، تعیین تعدیلات احتمالی که در صورت دسترسی به صورتهای مالی حسابرسی شده آن شرکت بر صورتهای مالی گروه، ضرورت می یافت برای این سازمان مشخص نمی باشد.

اظهار نظر مشروط

۷ - به نظر این سازمان، به استثنای آثار موارد مندرج در بندهای ۴ و ۵ و همچنین به استثنای آثار احتمالی مورد مندرج در بند ۶، صورتهای مالی یاد شده در بالا، وضعیت مالی گروه و شرکت سرمایه گذاری صندوق بازنشستگی کشوری (سهامی عام) در تاریخ ۲۹ اسفندماه ۱۳۹۸ و عملکرد مالی و جریانهای نقدی گروه و شرکت را برای سال مالی منتهی به تاریخ مزبور، از تمام جنبه های با اهمیت، طبق استانداردهای حسابداری، به نحو مطلوب نشان می دهد.

گزارش حسابرسی مستقل و بازرسی قانونی (ادامه)
شرکت سرمایه گذاری صندوق بازنشستگی کشوری (سهامی عام)

تاکید بر مطلب خاص

اظهارنظر این سازمان در اثر مفاد بندهای ۸ و ۹ زیر مشروط نشده است:

۸ - به شرح یادداشت توضیحی ۲-۶-۲۱، در سنوات قبل تعداد ۱۱۵ واحد آپارتمان در معالی آباد شیراز توسط شرکت فرعی صبا آرمه به مبلغ ۱۱۲ میلیارد ریال از شرکت ابوظبی المشاریع خریداری گردیده که اسناد مالکیت آنها تاکنون بنام شرکت نشده است. ضمناً واحدهای فوق‌الذکر در سال ۱۳۹۳ طی مبیعه نامه به شرکت آرمان تدبیر آپادانا به مبلغ ۲۷۵ میلیارد ریال واگذار گردیده و در اختیار خریدار می‌باشد لیکن بعلت عدم امکان انتقال مالکیت قانونی واحدهای مذکور، تاکنون مبلغ ۲۱۲ میلیارد ریال اسناد دریافتی از خریدار وصول نشده است. همچنین اختلافات فیما بین با شرکت ایران سازه طرف مشارکت پروژه ولنجک در خصوص زمان تحویل پروژه و مشکلات تحویل اراضی پروژه تجاری - اقامتی زیتون در شرکت فوق به شرح یادداشت توضیحی ۱-۶-۲۱، به نتیجه نرسیده است.

۹ - توجه مجمع عمومی صاحبان سهام را به یادداشت توضیحی ۲-۲-۴۵، در خصوص مسائل مربوط به زمین منطقه ویژه صنایع معدنی و فلزی خلیج فارس جلب می‌نماید.

گزارش در مورد سایر اطلاعات

۱۰ - مسئولیت "سایر اطلاعات" با هیئت‌مدیره شرکت است. "سایر اطلاعات" شامل اطلاعات موجود در گزارش تفسیری مدیریت است.

اظهارنظر این سازمان نسبت به صورتهای مالی، در برگیرنده اظهارنظر نسبت به "سایر اطلاعات" نیست و نسبت به آن هیچ نوع اطمینانی اظهار نمی‌شود.

در ارتباط با حسابرسی صورتهای مالی، مسئولیت این سازمان مطالعه "سایر اطلاعات" به منظور شناسایی مغایرت‌های با اهمیت آن با صورتهای مالی یا با اطلاعات کسب شده در فرآیند حسابرسی و یا تحریف‌های با اهمیت است. در صورتی که این سازمان به این نتیجه برسد که تحریف با اهمیتی در "سایر اطلاعات" وجود دارد، باید این موضوع را گزارش کند.

همانطور که در بخش مبانی اظهارنظر مشروط در بالا توضیح داده شده است، شرکت باید بابت موارد مندرج در بند ۴ و ۵ این گزارش در خصوص احتساب زیان کاهش ارزش بابت مطالبات و اصلاح حسابهای فی‌مابین شرکت فرعی صبا فولاد خلیج فارس با شرکت ایریتک، سایر

اطلاعات (گزارش تفسیری مدیریت) را تعدیل نماید، به همین دلیل این سازمان به این نتیجه رسیده که مبالغ، یا سایر اقلام در گزارش مزبور از بابت بندهای فوق به طور با اهمیتی تحریف شده است. همچنین این سازمان به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات لازم نتوانسته است شواهد حسابرسی کافی و مناسب در خصوص بند ۶ این گزارش در خصوص تعدیلات احتمالی ناشی از ارائه صورتهای مالی حسابرسی شده شرکت پتروشیمی مسجد سلیمان بدست آورد از این رو، این سازمان نمی تواند نتیجه گیری کند که سایر اطلاعات در ارتباط با موضوعات فوق حاوی تحریف بااهمیت است یا خیر.

گزارش در مورد سایر الزامات قانونی و مقرراتی شرکت سرمایه گذاری صندوق بازنشستگی کشوری (سهامی عام) گزارش در مورد سایر وظایف بازرسی قانونی

۱۱ - توجه مجمع عمومی صاحبان سهام را به هنگام تصمیم گیری در خصوص تقسیم سود به آثار مالی بندهای ۴ الی ۶ این گزارش جلب می نماید.

۱۲ - در سال ۱۳۹۵ از طرف سهامدار اصلی، میزان ۱۷/۱۷ درصد از سهام شرکت مدیریت ارزش سرمایه گذاری (از شرکتهای زیر مجموعه سهامدار اصلی) به مبلغ اسمی به شرکت مورد گزارش واگذار شده بود. در سال مورد گزارش با این استدلال که ارزش سهام مذکور در زمان واگذاری بیش از مبلغ فوق بوده، طبق نظر سهامدار اصلی معادل ۲/۶۹ درصد از سهام شرکت فوق به ارزش اسمی به سهامدار اصلی مسترد شده و مبلغ ۳٫۸۲۴ میلیارد ریال مطالبات شرکت مورد گزارش از سهامدار اصلی از حسابها حذف و به عنوان بهای تمام شده سرمایه گذاری مذکور منظور شده است. این سازمان نسبت به عمل مزبور توجیه نشده است.

۱۳ - همانطوریکه در یادداشت توضیحی ۱-۲-۱۸، منعکس است، شرکت فرعی پارس سبا هنگ کنگ که در راستای کمک به تسهیل امور بازرگانی و کارگزار مالی شرکتهای فرعی و وابسته فعالیت می نماید، فاقد هر گونه حساب بانکی در داخل و خارج از کشور می باشد و تمامی نقل و انتقالات ارزی شرکت از طریق صرافی صورت پذیرفته است. در این خصوص لزوم توجه به ریسک ناشی از نحوه معاملات و مراودات تجاری، وجوه ارزی حاصله و نحوه نگهداری آن تاکید می گردد. شایان ذکر است با توجه به مورد فوق و همچنین مورد مندرج در بند ۴ این گزارش و مبلغ ۶۵ میلیارد ریال (معادل ۵۱۲٫۶۱۸ دلار) پرداختی شرکت فوق به شرکت حدیث سازان غرب که وصول نشده و تضمین کافی ندارد (یادداشت توضیحی ۳-۳-۲۲). گزارش حسابرس مستقل شرکت مذکور برای سال مالی مورد گزارش بصورت عدم اظهار نظر ارائه شده است.

۱۴ - عملیات شرکتهای فرعی پیش ساخته سازان صبا آرمه بتن، سبا اینترنشنال تردینگ، کارخانجات تولیدی تهران و شرکت گرنندلیک دی ام سی در سال مالی مورد گزارش منجر به زیان گردیده و زیان انباشته شرکتهای مذکور در پایان سال جمعاً معادل ۸۹۴ میلیارد ریال می باشد. همچنین به شرح یادداشت توضیحی ۴-۲۲، مطالبات شرکت اصلی از بابت سود سهام سنوات قبل از شرکت لوله سازی اهواز به مبلغ ۳۲۵ میلیارد ریال (با مالکیت ۴۰٪ و دارای زیان انباشته) تا تاریخ این گزارش وصول نشده و پیش پرداخت افزایش سرمایه به شرح یادداشت توضیحی ۳-۱۸، نیز شامل مبلغ ۲۳۴ میلیارد ریال اقلام سنواتی مربوط به سایر شرکتهای سرمایه پذیر می باشد که تاکنون تعیین تکلیف نگردیده است.

۱۵ - پیگیری های شرکت جهت انجام تکالیف مقرر در مجمع عمومی عادی مورخ ۱۳۹۸/۴/۳۱ صاحبان سهام، با توجه به موارد مندرج در بندهای ۴، ۵، ۸، ۱۳، ۱۴ و ۱۹ این گزارش و موارد زیر به نتیجه قطعی نرسیده است:

الف- اخذ مفاصا حساب مالیاتی برای عملکرد سالهای ۱۳۷۸ الی ۱۳۸۱ شرکت اصلی از حوزه مالیاتی بطور کامل.

ب- بهره برداری بهینه اقتصادی و یا واگذاری و فروش کامل املاک راکد شرکتهای فرعی صبا آرمه و سبا اینترنشنال.

۱۶ - به شرح یادداشت توضیحی ۳-۱-۱-۱۸، در سال مالی مورد گزارش معادل ۵/۲۷ درصد سهام شرکت فرعی صنایع پتروشیمی مسجد سلیمان (سهامی خاص) در قبال ساختمان دفتر مرکزی سابق شرکت مزبور (ملک فرمانیه) که فروخته شده، از سهامداران شرکت مذکور بدون تعیین بهای کارشناسی، تحصیل شده است.

۱۷ - معاملات مندرج در یادداشت توضیحی ۳-۴۴، بعنوان کلیه معاملات مشمول ماده ۱۲۹ اصلاحیه قانون تجارت که طی سال مالی مورد گزارش انجام شده و توسط هیئت مدیره به اطلاع این سازمان رسیده، مورد بررسی قرار گرفته است. در مورد معاملات مذکور، مفاد ماده فوق مبنی بر کسب مجوز از هیئت مدیره رعایت شده، لیکن مدیر ذینفع نیز در رأی گیری شرکت نموده است. به استثنای معامله اشاره شده در بند ۱۲ این گزارش، نظر این سازمان به شواهدی حاکی از اینکه سایر معاملات مزبور با شرایط مناسب تجاری و در روال عادی عملیات شرکت انجام نگرفته باشد، جلب نشده است.

گزارش حسابرس مستقل و بازرسی قانونی (ادامه)
شرکت سرمایه گذاری صندوق بازنشستگی کشوری (سهامی عام)

۱۸ - گزارش هیئت مدیره درباره فعالیت و وضع عمومی شرکت، موضوع ماده ۲۳۲ اصلاحیه قانون تجارت، که به منظور تقدیم به مجمع عمومی عادی صاحبان سهام تنظیم گردیده، مورد بررسی این سازمان قرار گرفته است. با توجه به رسیدگی های انجام شده و در نظر داشتن موارد مندرج در این گزارش، نظر این سازمان به موارد با اهمیتی که حاکی از مغایرت اطلاعات مندرج در گزارش مذکور با اسناد و مدارک ارائه شده از جانب هیئت مدیره باشد، جلب نشده است.

گزارش در مورد سایر مسئولیت های قانونی و مقرراتی حسابرس

۱۹ - ضوابط و مقررات وضع شده توسط سازمان بورس و اوراق بهادار به شرح زیر رعایت نشده است:

۱۹-۱ - افشای صورتهای مالی و گزارش تفسیری مدیریت میان دوره ای ۶ ماهه حسابرسی شده و صورتهای مالی سالانه حسابرسی شده شرکتهای تحت کنترل در مهلت مقرر (بند ۴ و ۱۰ ماده ۷ دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات).

۱۹-۲ - تهیه گزارش تفسیری مدیریت مطابق با ضوابط ابلاغی سازمان بورس و اوراق بهادار بطور کامل از جمله ارائه اطلاعات آینده نگر و تحلیل های مدیریتی (تبصره ۸ بند ۱۰ ماده ۷ دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات).

۱۹-۳ - افشای اطلاعات ۳، ۶، ۹ و ۱۲ ماهه پرتفوی سرمایه گذاری های شرکت تحت کنترلی که فعالیت اصلی آن سرمایه گذاری در اوراق بهادار می باشد حداکثر ۵ روز کاری پس از پایان دوره سه ماهه (بند ۳-۱۰ ماده ۷ دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات).

۱۹-۴ - بند ۳ ماده ۶ دستورالعمل پذیرش اوراق بهادار مبنی بر شناور بودن حداقل ۱۵ درصد از سهام شرکت (توضیح اینکه سهام شناور شرکت در پایان دوره مورد گزارش حدود ۱۴/۶ درصد می باشد).

۱۹-۵ - مفاد دستورالعمل کنترلهای داخلی درخصوص استفاده از روشهای مدون جهت آموزش مستمر، پاداش دهی و اقدامات انضباطی برای مدیران و کارکنان، مستند نمودن ساختار کنترلهای داخلی و انجام آزمونهای کنترلی و محتوا در مورد معاملات و مانده حسابها توسط واحد حسابرسی داخلی و تدوین دستورالعمل مربوط به نحوه استفاده از کامپیوترها.

۱۹-۶ - رعایت کامل مفاد دستورالعمل حاکمیت شرکتی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در مواردی مانند استقرار فرآیند ارزیابی اثربخشی هیئت مدیره و مدیرعامل و سایر کمیته‌های تخصصی در شرکت اصلی و شرکت‌های فرعی و وابسته و مستندسازی آنها، تشکیل کمیته انتصابات تحت نظر هیئت مدیره، تهیه و تصویب منشور هیئت مدیره، ایجاد دبیرخانه مستقل هیئت مدیره، افشای حقوق و مزایای مدیران و درج رویه‌های حاکمیت شرکتی و ساختار آن در گزارش تفسیری مدیریت و پایگاه اینترنتی شرکت و ارائه گزارش اقدامات شرکت در رابطه با اصول راهبردی شرکتی و ارزیابی میزان تحقق برنامه‌های راهبردی در گزارش تفسیری مدیریت.

۲۰ - در اجرای ماده ۳۳ دستورالعمل اجرایی مبارزه با پولشویی توسط حسابرسان، رعایت مفاد قانون مبارزه با پولشویی و آئین‌نامه‌ها و دستورالعملهای اجرایی مرتبط، در چارچوب چک‌لیستهای ابلاغی مرجع ذیربط و استانداردهای حسابرسی، توسط این سازمان مورد ارزیابی قرار گرفته است. در این خصوص به استثنای مفاد ماده ۲۱ دستورالعمل مزبور و ماده ۴۳ آئین نامه اجرایی مبنی بر آموزش مستمر کارکنان و تهیه پیش‌نویس دستورالعمل‌های لازم برای اجرای قانون و آئین‌نامه‌های مربوط به منظور تشخیص عملیات و معاملات مشکوک و ابلاغ آن به کارکنان، این سازمان به موارد بااهمیت دیگری از عدم رعایت قوانین و مقررات یاد شده برخورد نکرده است.

سازمان حسابرسی

۲۴ تیر ۱۳۹۹

علی مشکانی

صدیقه میرجعفری